

Souhrn úprav v návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti správy daní a působnosti Celní správy České republiky (tzv. „celnický balíček“)

Obsah návrhu zákona – klíčová témata a zákony z oblasti celnictví

1) Integrace vybírání a vymáhání peněžitých plnění pod celní správu

- Cílem je zajistit vybírání či vymáhání obecným správcem daně (celním úřadem) v dalších případech, kdy dosud tuto agendu zajišťují různé orgány veřejné moci samostatně. Výsledkem bude lepší vymahatelnost a snížení nákladů pro dlužníky (neboť daňová exekuce je z pohledu výše exekučních nákladů výrazně méně zatěžující) a rovněž dlouhodobá provozní úspora. Tuto cestu nastoupil již konsolidační balíček, když převedl na celní úřady vymáhání justičních pohledávek od 1. ledna 2024. Návrh zákona nyní rozšiřuje působnost celních úřadů v těchto oblastech dělené správy:
 - *peněžitá plnění uložená v režimu správního řádu – sjednocení vybírání, resp. vymáhání celním úřadem namísto státních orgánů v případech, kdy příslušné rezorty s převodem souhlasily, a dále jako fakultativní možnost na žádost obcí a krajů,*
 - *místní poplatky, příp. jakákoli daň dle daňového řádu – na žádost správce daně nebo poplatku (včetně obcí a krajů).*

2) Zákon o Celní správě ČR – obecné oprávnění zadržet věc

- Návrh zákona předpokládá sjednocení právní úpravy zadržování věci porušující právní předpisy orgánem Celní správy ČR, která je dosud nejednotná a roztržštěná v řadě zákonů. Nově bude procesní postup upraven jednotně v zákoně o Celní správě ČR. Současně bude upravena kompetence celního úřadu zadržet při své činnosti věc, která je předmětem porušení povinnosti podle jiného zákona s tím, že celní úřad nově bezodkladně informuje o zadržení orgán veřejné moci, který je příslušný k řízení ve věci porušení právních předpisů, a věc mu předá (nepřevzme-li příslušný orgán věc do 10 pracovních dnů ode dne obdržení informace o zadržení, celní úřad věc vrátí).
- Tento koncept umožňuje zpřehlednění a sjednocení právní úpravy, zefektivnění činnosti orgánů Celní správy ČR a jejich koncentraci na kmenové agendy, zachování klíčové kontrolní schopnosti Celní správy ČR v terénu (kde celník disponuje speciálními pravomocemi a jeho využití je efektivní a logické) a naopak předání návazné agendy (správa zadrženého majetku, vedení přestupkového řízení atd.) jiným příslušným orgánům, neboť zde již využití příslušníků bezpečnostního sboru není efektivní (a nejedná se o kmenové agendy orgánů Celní správy ČR).

3) Kontrola zaměstnávání cizinců

- Jedná se o sdílenou kontrolní pravomoc celního úřadu se Státním úřadem inspekce práce a oblastními inspektoráty práce – nově tuto kompetenci nebudou celní úřady vykonávat, přičemž kontroly bude nadále vykonávat Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty; z hlediska orgánů Celní správy ČR bude nově upravena možnost asistenční činnosti v jejich prospěch.

4) Zákon o lihu

- Navrhuje se, aby současné kompetence Ministerstva zemědělství k určování složení denaturačního prostředku pro obecně denaturovaný líh, k povolování výjimek z denaturace, k povolování individuálních norem ztrát lihu a k vydávání stanovisek k žádosti o koncesi na výrobu lihu, které úzce souvisí se správou spotřebních daní, nově vykonávaly orgány Celní správy ČR.

5) Zákon o povinném značení lihu

- S ohledem na změny v organizaci orgánů Celní správy ČR se navrhuje, aby výkon působnosti související s objednávkami, prodejem nebo vrácením kontrolních pásek vykonával pouze Celní úřad pro Středočeský kraj.

6) Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

- Navrhuje se bez náhrady zrušit povinnost osoby příležitostně prodávající lihoviny nejpozději pět dnů před prodejem splnit oznamovací povinnost o tomto prodeji vůči celnímu úřadu, což již není nezbytné z hlediska správy spotřebních daní a současně tím dojde ke snížení administrativní zátěže subjektů i celního úřadu.

7) Agenda máku a konopí

- Současné kompetence orgánů Celní správy ČR ve vztahu k ohlašovací povinnosti osoby pěstující mák setý nebo rostliny technického konopí, a to včetně vedení řízení o uložení sankce za nesplnění této povinnosti, by nově měl vykonávat Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

8) Rybolov – ověřování úlovku

- Navrhuje se, aby současné kompetence orgánů Celní správy ČR v oblasti administrace postupu ověření osvědčení o úlovku nově vykonávalo Ministerstvo zemědělství.

9) Zákon o podporovaných zdrojích energie

- Navrhuje se, aby současné kompetence orgánů Celní správy ČR kontrolovat splnění povinnosti zajistit minimální množství biometanu v dopravě a povinnosti zajistit v dopravě minimální množství elektřiny vyrobené z obnovitelného zdroje energie, popřípadě sankcionovat nesplnění těchto povinností, nově vykonávala Státní energetická inspekce.

10) Kompetence pověřeného celního orgánu – trestní řád

- Navrhuje se z důvodu hospodárnosti, efektivity a posílení právní jistoty rozšíření kompetence k prověřování skutečností, zda byl spáchán trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216 trestního zákoníku) a legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217 trestního zákoníku), a to výhradně v situaci, kdy zdrojovým trestným činem je některý z trestných činů, k jehož prověřování je pověřený celní orgán již dnes příslušný.

11) Další dílčí změny – příklady

- Úprava vinařského zákona – vypuštění obsoletního ustanovení o vystavování průvodních dokladů.
- Působnost v oblasti ochrany duševního vlastnictví – fakultativnost zadržení porušujícího zboží.

Daňový řád

Stručný přehled významnějších změn (řazeno dle systematiky zákona)

- Významnou část návrhu zákona tvoří novela daňového řádu tvořená souborem dílčích změn, které z části bezprostředně souvisejí s reformou Celní správy ČR (např. oblast dělené správy) a z části představují reakci na vývoj v navazujících oblastech práva (např. oblast daňové exekuce), reakci na judikaturu v různých oblastech či reakci na řadu dílčích podnětů z aplikační praxe. Jako významnější změny lze uvést:
 - změny v oblasti doručování – zefektivnění doručování do ciziny,
 - změny v oblasti činění podání – možnost omezit podání na e-mailovou adresu správce daně s ohledem na kybernetickou bezpečnost i snazší spravovatelnost,
 - vyjasnění pojmu struktura formulářového podání – reakce na vývoj judikatury v této oblasti spočívající v rozlišení na obsahovou strukturu (stanovenou vyhláškou Ministerstva financí) a datovou strukturu (určenou a zveřejněnou správcem daně),
 - změny v oblasti dělené správy – možnost požádat celní úřad o vymáhání daně, poplatku či jiného obdobného peněžitého plnění (využitelné např. u místních poplatků); precizace procesních pravidel ve vztahu k žádostem o výkon správy placení celním úřadem,
 - změny v oblasti daňové exekuce – precizace vztahu k subsidiárnímu použití občanského soudního řádu; implementace nových institutů (např. předražek, soupis podle evidence, chráněný účet či exekuce virtuálních aktiv),
 - změny v oblasti úroků a penále – vyloučení anatocismu (vznik „úroku z úroku“) jako obecné pravidlo pro všechny úroky; rozšíření možnosti prominout penále – v současné době lze individuálně prominout maximálně 75 % penále, zatímco nově bude možné jej prominout i zcela,
 - nová koncepce institutu hromadného prominutí nebo posečkání daně nebo jejího příslušenství, kdy namísto stávajícího rozhodnutí ministra financí bude realizováno z úrovně vlády,
 - výkon jiné působnosti, než je správa peněžitého plnění, postupem podle daňového řádu – explicitní potvrzení možnosti využívat daňový řád i na „nedaňové“ agendy, které se řeší zpravidla v souběhu

s agendami daňovými (vyskytuje se v oblasti působnosti orgánů Celní správy ČR či v rámci návrhu nového zákon o účetnictví).

Novelizace dalších souvisejících zákonů

- Návrh zákona dále zahrnuje několik dílčích souvisejících novel, které byly do materiálu zařazeny zejména s ohledem na návaznost na konsolidační balíček, na řešení provazeb kompetencí a procesních agend Ministerstva financí s oblastí úpravy civilního letectví či s ohledem na snahu vyhnout se paralelnímu projednávání v legislativním procesu více novel jednoho zákona. Jako příklad lze uvést následující:
 - **Spotřební daň** – pouze technické změny navazující na kompetenci celního úřadu k zadržení věci.
 - **AML zákon a zákon o mezinárodních sankcích** – pouze technické změny navazující na kompetenci celního úřadu k zadržení věci.
 - **Silniční daň** – navrhuje se úprava sazeb daně tak, aby zohledňovaly vzduchové odpružení a jeho ekvivalenty, které mohou mít v souladu s evropskou legislativou nižší zdanění, či úprava slevy za kombinovanou dopravu tak, aby přesněji odpovídala evropské legislativě.
 - **Zákon o vlastnictví letiště Praha/Ruzyně** – navrhuje se bližší vymezení území letiště Praha/Ruzyně, přizpůsobení právní úpravy novému občanskému zákoníku či úprava nabídkové povinnosti ve prospěch státu a jím vlastněných právnických osob.
 - **Zákon, jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití** – změny usilují o formální adaptaci na příslušné evropské nařízení.